

Welk Vlaanderen voor morgen?

De Vooruitgroep bestaat uit progressieve intellectuelen en wil de huidige politieke impasse doorbreken door het communautaire debat in een ruimer kader te plaatsen. Wij vertrekken niet van het 'eigen volk'-principe maar streven naar een zo breed mogelijke solidariteit tussen alle mensen. We stellen vast dat het regionaliseringsdebat in België niet erg verschilt van wat er elders in de wereld gebeurt en duidelijk verband houdt met de mondialisering. Het huidige kampdenken moet daarom worden verlaten. Om de inzet van het debat goed te begrijpen moeten we kijken naar de politieke, economische, culturele en sociale verschuivingen die bezig zijn.

Taal moet een hoffelijk communicatiemiddel blijven en er zijn daarom meer inspanningen nodig om tot twee- en meertaligheid te komen. Wij veroordelen elke arrogantie van Franstaligen zowel als van Vlamingen. We zijn er ondubbelzinnig tegen dat fundamentele politieke en sociale rechten afhankelijk worden gemaakt van taalvereisten. Politici en media aan beide kanten van de taalgrens dragen een grote verantwoordelijkheid in de wederzijdse diabolisering en in het verscherpen van tegenstellingen die in het dagelijks leven nauwelijks voorkomen.

Vandaar dat wij het huidige communautaire gehannes in België betreuren. Onze politieke elites en helaas ook heel wat progressieve academici aan beide kanten van de taalgrens zitten gevangen in een denkkader dat geen uitweg biedt. De problemen van de 21ste eeuw kunnen niet aangepakt worden als we ze vanuit eentalige territoria bekijken. Na dertig jaar van soberheid en neoliberalisering hebben we meer dan ooit nood aan een menselijke solidariteit die onze steden en regio's, ons land en ons continent overstijgt. Over die solidariteit moet democratisch worden gepraat en onderhandeld. Door mensen op te delen in nationale (deel)staten verliest men echter de machtsverhoudingen uit het oog en wordt de discussie overgelaten aan de interstatelijke diplomatie. Echter, zowel Europees als mondiaal is een democratischer besluitvorming meer dan nodig. Het is in dat licht dat ook onze identiteiten herdacht moeten worden, lokaal, regionaal, nationaal, Europees en mondiaal. Slechts op die manier kunnen we werken aan een sterke interculturele solidariteit. Dat vergt ook soepelheid inzake taalgebruik. De huidige Vlaamse identiteitsvorming is contraproductief voor het internationaal imago van onze regio. Ze lijkt er vooral op gericht de interne krachtsverhoudingen en sociale verschillen te verdoezelen in het voordeel van de elites.

De grote problemen van vandaag zoals klimaatverandering, migratie, financiële crisis en voedselschaarste ontsnappen per definitie aan de afzonderlijke soevereine territoria. We moeten ons daarom afvragen met wie we een politieke belangengemeenschap kunnen en willen vormen en met

wie en in welke mate we solidair kunnen en willen zijn. Die discussie is breder dan wat de constitutionele regels en de meerder- en minderheden kunnen uitmaken. Met wie willen we een solidaire strijd aangaan voor een betere wereld? Als wij er vandaag voor pleiten om de Belgische staat als deel van een veel bredere, meerschallige strategie als solidariteitsniveau te behouden, dan heeft dit niets te maken met nostalgisch nationalisme of belgicisme. We doen dit wel omdat er geen enkel ander evenwaardig solidariteitsniveau bestaat. In de Europese Unie zijn er structurele solidariteitsmechanismen tussen de regio's, maar de sociale bevoegdheden van de Unie zijn zeer beperkt. Sociale rechten worden bovendien meer en meer ondergeschikt gemaakt aan de 'fundamentele vrijheden' van de markt.

Terwijl Vlaanderen pleit voor meer eigen bevoegdheden, worden dag na dag, zonder enig democratisch debat in Vlaanderen, bevoegdheden overgedragen aan een Europese Unie die vooral pleit voor liberalisering en nog meer concurrentie. Mocht het van Vlaanderen hebben afgehangen, dan was de dienstenrichtlijn ('Bolkestein') zonder morren en zonder wijzigingen zijn aangenomen. Het blijft in Vlaanderen oorverdovend stil over hoe een Vlaams sociaal model eruit zou zien. Er wordt amper gereageerd op de aanhoudend conservatieve oproepen voor een verlaging van de bedrijfsbelasting, voor fiscale concurrentie, voor het afschaffen van de index of voor een beperking in de tijd van de werkloosheidsuitkeringen. Welke sociale vooruitgang zou een zelfstandig Vlaanderen betekenen?

Kortom, wij zijn er niet van overtuigd dat homogene Vlaamse bevoegdheden ook goed zullen zijn voor 'de mensen'. Op die beleidsdomeinen waar de Vlaamse overheid volledig soeverein is, is het beleid alvast niet socialer. Om slechts twee voorbeelden te noemen: de forfaitaire bijdrage voor de Vlaamse zorgverzekering houdt geen rekening met inkomensverschillen en het Vlaamse woonbeleid nam de stiefmoederlijke behandeling van de sociale woonsector gewoon over van het nationale woonbeleid. Nergens worden bijkomende sociale accenten gelegd. Integendeel, het sociaal beleid en het arbeidsmarktbeleid worden ingeschakeld in een regionale economische concurrentiestrategie. 'De mensen' worden op die manier een instrument in de concurrentiestrijd met 'de mensen' in de andere regio.

We zijn geenszins blind voor de onvolkomenheden van de Belgische democratie. Er kan erg veel verbeterd worden, zeker in het licht van de grotere Europese invloed en van de mondialisering. Maar de Vlaamsgezinde progressieven die sterk geloven in de superioriteit van een Vlaamse democratische ruimte moeten ook duidelijk maken hoe men dat exact wil organiseren. Hoe zal men de 'verworpenen der aarde' die vandaag in hongerstaking moeten gaan om hun mensenrechten te laten gelden, beter kunnen helpen?

Solidariteit en democratie kunnen vandaag niet uitsluitend op territorium en taal gebaseerd zijn. Brussel wordt al decennialang gegijzeld door een logica die niet langer van deze tijd is. Het spreekt voor zich dat Brussel, in het Belgische kader, een tweetalige stad is en moet blijven. Maar er wonen

mensen uit de vier windhoeken van de wereld, armen en rijken. Zij wonen samen en delen eenzelfde ruimte. Zij delen niet dezelfde cultuur. Willen zij een politieke belangengemeenschap en een onderlinge solidariteit uitbouwen, dan hebben ze daarbij niets aan grenzen, taalhomogeniteit of meerderheden. Brussel bestaat uit minderheden die samen een interculturele visie ontwikkelen. Ook in andere steden moet een dergelijke interculturele solidariteit op de agenda staan.

Sommige Vlamingen eisen zogenaamd geen grond, maar het omzetten van taalgrenzen in solidariteitsgrenzen. Ze eisen geen geld, maar willen wel regio's die het economisch minder goed doen fiscaal afstraffen. Ze eisen, zo zeggen ze, geen macht, maar wel een blinde onderwerping aan de meerderheid. Uiteindelijk wil men de achterhaalde 19de eeuwse versie van de natiestaat op een kleinere Vlaamse schaal opnieuw uitvinden. Daartegenover plaatsen wij een politieke agenda die de noden van alle bewoners centraal stelt. Wij vrezen dat de politieke leiders, de elites en de media van dit land zijn vastgeroest in overjaarse denkkaders. Daarom kunnen zij de institutionele crisis niet oplossen.

Wij willen het maatschappelijk middenveld, de vakbonden en de sociale bewegingen, in Vlaanderen en in België, oproepen om een nieuwe politieke agenda op te stellen, uitgaande van de sociale, economische, culturele en politieke behoeften van de bevolking. Er moeten andere, sociale accenten worden gelegd en er moet een nieuwe invulling gegeven worden aan solidariteit. Wij willen een nieuw sociaal contract, voor Vlaanderen, België, Europa en voor de wereld. Slechts op die basis kunnen de democratische politieke verbanden van de 21ste eeuw worden uitgebouwd. Dit betekent dat de institutionele regels en het spelbord van vandaag herdacht moeten worden. En misschien moeten naast de vermeende nationalistische Vlaamse eensgezindheid in een debat met alle Franstaligen, ook maar eens andere stemmen worden gehoord.

De Vooruitgroep

Stijn Oosterlynck (KUL), Pascal Debruyne (UGent), Karim Zahidi (UA/UGent), Eric Corijn (VUB), Francine Mestrum (ULB), Rik Pinxten (UGent), Monika Triest (schrijfster), Eric Goeman (woordvoerder Attac Vlaanderen, voorzitter Democratie 2000), Ronald Commers (UGent), Peter Reynaert (UA), Sami Zemni (UGent), Chris Kesteloot (KUL), Piet Saey (UGent), Stefan De Corte (VUB), Jan Teurlings (Universiteit van Amsterdam), Erik Swyngedouw (University of Manchester), Maarten Loopmans (Erasmus Hogeschool Brussel), Jan Dumolyn (UGent), Pascal De Decker (Hogeschool Gent/St. Lucas), Herman De Ley (UGent), Bambi Ceuppens (KMMA), Dominique Willaert (Victoria Deluxe), Leen Van der Vorst (Victoria Deluxe), Aleidis Devillé (KUL), Mohamed Elomari (Divers en Actief), Dirk Jacobs (ULB), Fernand Tanghe (UA)